

Komentar in karta: 1/143

SLA V780(c) 'na tuje'

Danila Zuljan Kumar

1. Gradivo

Za pomen 'na tuje' oz. 'v tujino' je najpogosteji leksem *na tuje*. Na večjem zemljepisnem sklenjenem območju se uporablja predložna besedna zveza *na ljudsko*. Drugi leksemi so še *v tujino*, *v/na tujinsko*, *v fremd/-t, od doma, z doma, v svetu, po svetu, drugam, drugode, ven, proč, prek meje/kroz mejo, naprej, v inozemstvo* ter *na/v tuje kraje*. V približno polovici točk odgovora ni oz. poimenovanje ni znano.

Leksem *na tuje* ima v T266, T274 in T305 oznako redko, v T136 knjižno, v T378 pa novejše. Leksem *na tudže* ima v T408 oznako novo, poimenovanje *v fremd* v T262 pa starejše, redko. Leksem *naprej* v T022 in T035 pomeni 'drugam'. Opisno poimenovanje *v škodo* se je v T010 uporabljalo, ko se je šla živila past na tujo posest. Opisni poimenovanji *po svetu* in *bogvekam* sta v T275 rabljeni v pomenu 'neznano kam'. V T144 izraz za pomen 'v tujino' ne obstaja, ampak ga le opišejo, vendar ni navedeno, kako.

Predložno poimenovanje *na tuje* je v T101 in T351 zapisano v mestniški obliku, prav tako predložno poimenovanje *na ljudsko* v T376, T377 in T382. Poimenovanje *v fremd/-t* je v T031, T370 in T371 zapisano brezpredložno.

2. Morfološka analiza

na tuje < *na tuđ-e-j-e ← *na 'na' + *tuđ-b 'tuj'

na/v tuje kraje < *na/vb tuđ-e-j-ę kraj-ę ← *na 'na'/*vb 'v' + *tuđ-b 'tuj' + *kraj-b 'kraj'

na tujskem < *na tuđ-ьsk-ě-j-емъ ← *na 'na' + *tuđ-b

v tujino < *vb tuđ-in-q ← *vb 'v' + *tuđ-in-a 'tujina'

v/na tujinsko ≤ *vb/na tuđ-in-ьsk-o-j-e ← *vb 'v'/*na 'na' + *tuđ-in-a 'tujina'

na ljudsko ≤ *na ljud-ьsk-o-j-e ← *na 'na' + *ljud-ьsk-ъ 'ljudski' (← *ljud-ьje 'ljudje')

od/z doma < *otъ/sъ dom-a ← *otъ 'od'/*sъ 'z' + *dom-ъ 'dom, hiša'

v svet/po svetu < *vb svět-ъ/po svět-u ← *vb 'v'/*po 'po' + *svět-ъ 'svet'

drugam < *drug-amъ ← *drug-ъ 'drug, ne ta'

drugode < *drug-ъdě 'drugod'

ven < *vn-ъ 'ven'

proč < *proč-ъ 'proč, stran' ← *prok-ъ 'oddaljen'

prek meje < *perkъ med-ę ← *perkъ 'preko' + *med-a 'meja'

kroz mejo < *(kroz)-Ø med-q ← hrv. *kroz* 'skozi' + *med-a 'meja'

naprej < *na *perd-*b** ‘na prednjo stran’
v vnanji kraj < *v_b *vbn-*b*ń-*b*-*j*-*b** *kraj-*b** ← *v_b ‘v’ + *v_b *n-*b*ń-*b** ‘zunanjí’ + **kraj-*b** ‘kraj’
inda < *in-*da* ← *in_b ‘drug’
v/na drugo državo < *v_b/na *drug-q-j-q* *dbrž-av-q* ← *v_b ‘v’/*na ‘na’ + **drug-*b** ‘drug, ne ta’ + **dbržav-a* ‘država’
na stransko < *na *storn-*b*sk-o-j-e* ← *na ‘na’ + **storn-*b** ‘stran’
v nepoznato < *v_b *ne-po-zna-t-o-j-e* ← *v_b ‘v’ + **zna-ti* ‘znati’
v inozemstvo < *(v *inozemstvo*) ← knj. sln. *v inozemstvo* ‘v tujino’
na rajžo < *na (*rajž*)-*q* ← *na ‘na’ + svnem. *reise* ‘potovanje’
v fremd/-t < *v_b (*fremd/-t*)-*Ø* ← *v_b ‘v’ + nem. *fremd/bav.* nem. *fremt* ‘tuj’
 na fremtno < *na (*fremt*)-*vn-o* ← *na ‘na’ + bav. nem. *fremt*
na leštero < *na (*lešter*)-*o* ← *na ‘na’ + it. *all'estero* ‘v tujino’
na tudže < *(*na tuže*)-*Ø* ← hrv. *na tuđe* ‘na tuje’

3. Posebnosti kartiranja

Kot enkratnice so kartirani leksemi *na rajžo* v T011, *na leštero* v T074, *v vnanji kraj* v T168, *inda* v T370, *v nepoznato* v T407 in *na stransko* T408.

Kot enkratna predložna zveza s *tuj-* je kartiran leksem *na tujskem* v T010.

Kot enkratna predložna zveza s *fremt-* je kartiran leksem *na fremtno* v T035.

Kot enkratna predložna zveza z *mej-* sta kartirana leksema *prek meje* v T407 in *kroz mejo* v T378.

Kot opisno poimenovanje so kartirani odgovori *v škodo* v T010, *na druge vasi* v T020, *bek od nas* v T030, *čez grenca* v T023, *v Ameriko* v T188 in *daleč* v T384.

Kot tretji odgovor v posamezni točki so z znakom za komentar kartirani leksemi *na ljudskem* v T370, *v tujino* in *v/na drugo državo* v T392, *na ljudsko* v T407, *na tudže* (enkratnica) in *v nepoznato* v T408, (v) *drugo mesto* v T020 ter opis *bogvekam* v T275.

4. Uporabljena dodatna literatura

/

5. Primerjaj

SLA: V780(a) ‘tuj’ (1/141), V780(b) ‘tujec’ (1/142); OLA: /; ALE: /; SDLA-SI: /; ALI: /; ASLEF: /; HJA: 1701 *‘tuje’